

Jornada interna de treball: La Catalanofonia com a superestructura comunitària

Josep Francesc MORAGREGA

President d'Òmnium Cultural Terres de l'Ebre i secretari del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre

Antecedents

El novembre de 2008 es va celebrar a Garcia (la Ribera d'Ebre) la cinquena edició de l'Espai Despuig, organitzat per l'Institut Ramon Muntaner. La trobada va ser hostatjada per l'associació cultural local "la Foig" i pel Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre, que aquell any commemorava el seu vint-i-cinquè aniversari, i es va dedicar al tema "Set realitats administratives. Visió global de la cultura catalana des de la diversitat territorial".

En l'apèndix que em va correspondre redactar, com a aleshores president del CERE, per a la posterior publicació dels continguts de la jornada, vaig destacar que en aquella ocasió l'Espai Despuig retornava a casa seva, les Terres de l'Ebre. I ho argumentava des d'un enfocament doble. En primer lloc, per raons geogràfiques, ja que érem al territori bressol de Cristòfol Despuig, l'ebrenc renaixentista que dóna lloc a la trobada. I en segon lloc, per la temàtica, ja que entenia que si l'espai de reflexió que és l'Espai Despuig duu aquest nom és perquè l'il·lustre tortosí tracta en la seva obra "Los coloquios de la Insigne Ciutat de Tortosa", amb un estil directe i desimbolt, la política lingüística i identitària de la seva època i, tot fent història de Tortosa, escriu de passada sobre el conjunt dels territoris de parla catalana.

D'aquesta anàlisi de caràcter pretesament localista però amb una ambició molt més general en resulta l'obra catalana en prosa més interessant del segle XVI. Les qüestions tractades durant la cinquena edició de l'Espai Despuig eren la demostració que en ple segle XXI, igual que en el segle XVI – un dels més brillants de l'humanisme universal –, era possible fer la reflexió i l'anàlisi sobre la globalitat del nostre espai cultural des de les diverses realitats territorials que

el componen.

Ho era aleshores i ho continua essent l'any 2015. Per això arribem a la novena edició de l'Espai Despuig, dedicada a les "Oportunitats i reptes del món cultural en el context actual", sota l'auspici de Ramon Muntaner i la seva il·lustrativa paràbola de la mata de jonc. La nova perspectiva política en els diferents territoris de parla catalana fan que aquest moment sigui clau a l'hora de reforçar entre tots els joncs la mata comuna i, per això, cal felicitar-se que aquesta edició es presenti "com una plataforma d'anàlisi de les noves perspectives culturals i de les possibilitats de col·laboració que s'obren, bé dins d'iniciatives ja en marxa, bé per a la construcció de noves propostes de treball conjunt".

Les oportunitats que se'ns presenten des d'un punt de vista cultural als països de parla catalana es basteixen sobre un element central obvi: la llengua. Les Terres de l'Ebre, com ja ho demostra Cristòfol Despuig al segle XVI, hem estat sempre sensibles a la realitat lingüística del moment, potser per la nostra ubicació de Terres de Cruïlla entre el Principat, el País Valencià i la Franja de Ponent, sense oblidar les Illes Balears, malgrat la discontinuïtat física.

Potser per aquest motiu han sorgit estudiosos com el professor Miquel Àngel Pradilla que ha posat al dia, dotant-lo de contingut, el concepte de catalanofonia i, potser també per això, des de la Junta Rectora Territorial d'Òmnium Cultural a les Terres de l'Ebre vam decidir organitzar la jornada interna de treball "La catalanofonia com a superestructura comunitària", el resum de la qual és l'objecte d'aquesta comunicació. I ho vam fer esperonats d'una banda per unes dades d'ús de la llengua catalana a les Terres de l'Ebre, que malgrat continuar mantenint-se entre els millors registres de l'àmbit lingüístic comencen a presentar lleugeres mostres de regressió, i, d'una altra banda, pel moment polític que estem vivint, el qual ens porta a pensar que necessitem noves definicions de la nostra base identitària que siguin inclusives i alhora respectuoses amb les diferents realitats administratives que compartim una mateixa llengua.

Abans d'entrar en l'objecte central de l'article hi ha unes consideracions a fer sobre el trinomi llengua, societat i poder que ens poden ser útils per articular propostes de futur a partir de la posada en comú que es va produir durant la jornada interna de treball que aquí us presento resumida, mitjançant la transcripció de les notes que vaig prendre durant el seu transcurs i que en són, per tant, una interpretació personal.

Les relacions humanes són en tots els casos relacions de poder perquè no es fan mai des de la plena igualtat, i l'absència d'aquest anivellament situa els interactuants en plans diferents. La desigualtat es fa especialment transparent en la relació humana per antonomàsia: la relació lingüística. Justament per això, la sociolingüística esdevé una potent eina metodològica per al coneixement de les relacions subjacents a l'entramat social.

A casa nostra, el discurs de la normalització lingüística del català ha estat mancat en ocasions de la voluntat de denunciar amb claredat la injusta desigualtat que, precisament, feia necessària tal normalització. Com a resultat, la debilitat i la inseguretat de la posició favorable a retornar al català la normalitat arrabassada per la força han tingut com a efecte, d'una banda, la naturalització de la presència del castellà als territoris situats a l'Estat espanyol i del francès als que són dins de les fronteres de l'Estat francès i, d'una altra banda, la posada en qüestió del caràcter de llengua pròpia que, en justícia, li correspondria al català.

El resultat final és que s'ha perpetuat la situació de discriminació de la llengua catalana al mateix temps que aquesta discriminació esdevenia, perversament, cada cop menys perceptible. I tot això alhora que es provocava que els catalanoparlants (habituals o esporàdics, actuals o futurs) acabessin assimilant com a normal la seua subordinació lingüística i acabessin integrant, com una actitud correcta i cortesa, allò que en realitat no és res més que el desistiment dels seus legítims drets lingüístics i culturals (sempre en benefici del manteniment d'uns privilegis que en darrera instància han estat erigits en termes de dominació d'un estat hegemònic).

Desenvolupar en aquestes condicions una comunitat cultural sobre una llengua comuna comportarà la tasca prèvia de donar a conèixer allò que s'amaga darrere les aparences, buscar un coneixement actualitzat de les llums i les ombres de vitalitat de la llengua catalana, fer una dissecció del que hi ha darrere de les ideologies lingüístiques i desentranyar la mentalitat lingüística dels parlants d'aquí i d'allà.

Objectiu de la Jornada “La Catalanofonia com a superestructura comunitària”

El concepte de catalanofonia com a comunitat de llengua catalana ha estat posat al dia pel professor de la URV i membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans Miquel Àngel Pradilla. El 2001, Joan A. Argenter caracteritzava la comunitat lingüística catalana com a complexa i fragmentada, ja que ni la llengua n'abraçava tot el conjunt ni el conjunt que abraçava podia deixar d'imaginar-se sense la concurrència d'altres llengües. A partir d'aquesta realitat actualitzada, Pradilla esmenta la necessitat de propiciar “una reflexió sobre els grans reptes contemporanis als quals s'enfronta la comunitat lingüística, un col·lectiu escapat administrativament, molt heterogeni i amb una capacitat limitada (en graus diversos) d'intervenció en l'horitzó de funcionalitat desitjat per la llengua”. I encara més, reconeix la importància cabdal de “l'establiment efectiu d'una autèntica comunitat d'interessos, si més no comunicatius”.

Si una comunitat es crea a través d'un element compartit, una comunitat

d'interessos superestatal construïda sobre una llengua comuna per ser forta ha de tenir en compte tots els interessos: els culturals, els econòmics, els socials, els polítics, els ambientals i els de qualsevol altre camp on es generin sinèrgies. Superar el factor identitari de la catalanofonia, sense renunciar-hi, és el repte que avui per avui tenim per endavant i que la nova situació política ens permet encarar amb més garanties que mai. Cal establir uns fonaments més sòlids encara, capaços de bastir una comunitat de territoris robusta que defensi els seus interessos conjunts, immune als canvis ideològics majoritaris de cada moment i regió.

Cal fer créixer la comunitat lingüística qualitativament, en relació als àmbits socials, econòmics i polítics integrats dins d'aquesta comunitat, i quantitativa, en relació al seu número de membres, dins del seu espai geogràfic històric i també en el marc de la diàspora. Els prejudicis envers la unitat de la llengua són els mateixos prejudicis que impedeixen la unitat d'acció política, econòmica i social: la desconfiança d'uns territoris davant dels altres a l'hora de creure en una defensa conjunta dels interessos comuns, sense que una part s'apropriï del fruit dels esforços de tots plegats. Aquests prejudicis són els que cal vèncer per evitar que s'instrumentalitzin en contra de la comunitat.

Les comunitats lingüístiques petites i mitjanes com la que conforma la llengua catalana es troben immerses en un trasbals de les dinàmiques comunicatives causat per la mundialització contemporània. Els codis lingüístics creixen en complexitat, les possibilitats comunicatives augmenten i l'espai tradicional de les llengües històriques i territorials s'hi haurà d'adaptar. L'escapçament administratiu del nostre àmbit territorial va de bracet d'una dinàmica tendent a evitar la sinergia entre les parts que el conformen. Una dinàmica que se substantia en conflictes diversos, ara sobre el nom de la llengua, ara sobre el nom de la comunitat lingüística, i fins i tot, conjunturalment, sobre la mateixa filiació filogenètica d'algunes varietats.

La Catalanofonia es mostra, doncs, com una comunitat atomitzada i amb una important feblesa comunicativa entre els territoris. És per això que cada cop agafa més força la idea d'abordar desacomplexadament el repte que suposa l'establiment efectiu d'una autèntica comunitat (socio)lingüística. Una opció estratègica que passa per l'assoliment de consensos en un entorn sociopolític on els conflictes històrics conformen l'altra cara d'una mateixa moneda.

L'objectiu de la jornada interna de treball era avançar en la reflexió esmentada i, sobretot, començar a dissenyar estratègies de futur que ens portin a fer passos efectius envers la consolidació d'un espai d'interessos. Malgrat la fragmentació administrativa al·ludida (estatal i subestatal) i les polítiques contràries a les quals s'ha de fer front, el fet de compartir una llengua (i una cultura) en un marc territorial que mostra una continuïtat geogràfica ens han d'empènyer a no deixar

passar l'oportunitat de mostrar-nos el món com una comunitat sociolingüística plenament incardinada a la societat del segle XXI.

La sessió de treball es va dur a terme a la seu de l'Institut Ramon Muntaner (Mas de la Coixa - Móra la Nova). La centralitat de la seva ubicació geogràfica en el marc de l'àmbit lingüístic de la llengua catalana la converteix en un punt de trobada d'un relleu simbòlic força especial.

El debat va girar al voltant de tres eixos temàtics:

- La unitat de la llengua i la gestió de la norma (monocentrisme vs pluricentrisme)
- La creació d'una 'comunitat de consciència' (àmbit actitudinal)
- La creació d'un espai cultural i comunicatiu

Hi van participar representats dels organismes i entitats següents:

- Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana i Institut Ramon Muntaner
- Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans
- Federació Llull (Òmnium Cultural, Acció Cultural del País Valencià i Obra Cultural Balear)
- Institut Ramon Llull
- Direcció General de Política Lingüística

També s'hi va convidar, tot i que els va ser impossible assistir per motius d'agenda, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i la Xarxa Vives d'Universitats. Ambdues entitats van mostrar el seu interès en rebre les conclusions de la jornada per fer-hi aportacions posteriors.

Conclusions de la jornada

La principal dificultat a l'hora d'establir una comunitat (socio)lingüística que permeti crear un espai cultural i comunicatiu compartit rau en els aspectes relacionats amb la unitat de la llengua i la gestió de la norma. Existeixen bàsicament dos models: el monocentrisme, que estableix una autoritat acadèmica única, i el pluricentrisme, que reconeixeria la capacitat normativa de diferents autoritats acadèmiques, tot i respectant sempre la unitat de la llengua. Aquest és un debat ben viu en l'actualitat i de com s'acabi tancant en depèn el futur d'un projecte de Catalanofonia viable que permeti establir un mercat cultural comú per a empreses editores, mitjans de comunicació, cases discogràfiques,

empreses de videojocs, productores audiovisuals, etc.

Una norma compartida facilita la creació de productes culturals aptes per al consum al llarg i al través del domini lingüístic. Però no n'hi ha prou amb compartir la norma, també cal que aquesta norma sigui polimòrfica, és a dir, que l'estàndard sigui inclúsiu respecte de les varietats dialectals. El grau de polimorfisme de la norma ja és molt elevat en l'actualitat i sovint és més gran del que els mateixos usuaris de la llengua coneixem. Moltes varietats dialectals són perfectament acceptades per la norma, tot i que a priori pot no semblar-ho. Aprofundir en aquesta propietat normativa pot afavorir que el pluricentrisme s'imposi al monocentrisme en els aspectes de la gestió de la norma. Una aproximació que se suggereix com a possible desllorigador de la situació actual és que hi hagi una autoritat acadèmica única que validi les propostes normatives que aprovin les seccions territorials de què es dotaria.

Oportunitats de col·laboració identificades

La nova situació política sorgida de les darreres eleccions autonòmiques ha suposat la derogació de la llei de llengües a l'Aragó, amb la desaparició del LAPAO i el LAPAPIP, la reestructuració en curs de l'Institut d'Estudis Balearics i també hi ha previst que en breu hi hagi canvis a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, sense que aquests tinguin una direcció predeterminada. La disminució de la pressió política dirigida a disgregar la unitat de la llengua pot afavorir que el conjunt d'aquests canvis que s'han de produir vagin en una orientació que permeti reforçar la comunitat (socio)lingüística com a comunitat de consciència i fer de la Catalanofonia una realitat que generi un espai cultural i comunicatiu compartit que alhora reforci la unitat i els usos de la llengua catalana al llarg i al través del seu territori.

Les entitats participants en la trobada també han trobat espais comuns on poden actuar conjuntament o reforçar la col·laboració que ja duen a terme i aprofundir en oportunitats de futur com ara:

- Congressos biennals de la CCEPC amb participació de la Xarxa Vives d'Universitats.
- Publicacions dels membres de la CCEPC amb la col·laboració de la Xarxa Vives d'Universitats.
- La nova gramàtica i ortografia que està en preparació per part de la Secció Filològica de l'IEC és una oportunitat per reforçar el polimorfisme i obrir un camí cap al pluricentrisme. En particular, caldria estretir la relació amb l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i abordar principis de col·laboració des de la confluència de propostes, per tal de reforçar la comunicació supraterritorial.
- Possibilitat de vincular les recerques dels centres d'estudis amb les

recerques de l'IEC en tots els camps i, en especial, amb la Secció de Filologia (sociolingüística, onomàstica, llengua i literatura, estudis clàssics, etc.).

- L'any 2016 es compleixen quaranta anys del Congrés de Cultura Catalana i trenta del Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Al curs 16/17, l'IEC vol fer una reflexió de quin és el lloc de la cultura catalana al món. És una bona oportunitat per implicar els altres agents dels territoris de parla catalana.
- Caldria dur a terme una acció concertada de difusió de la resolució dels ministres del Consell d'Europa sobre les males pràctiques de l'Estat Espanyol en relació a la Carta de les Llengües i així evitar discursos triomfalistes per part dels seus representants.
- La Xarxa Cruscat, encarregada del seguiment i actualització de les dades sociolingüístiques, és una eina a reforçar. El març de 2016 es farà una jornada sobre els projectes acabats i en curs. Serà una oportunitat també per millorar la projecció internacional de la sociolingüística catalana, ja que està servint de model per a altres sociolingüístiques. Les urgències internes han passat per davant de la necessitat d'establir connexions internacionals, camp en el qual cal avançar.
- L'associacionisme cultural al País Valencià ha caigut des del 1995, mentre que ha crescut el festiu i el religiós. Una aproximació de la CCEPC a les associacions d'aquests sectors podria, alhora, reforçar la presència de la Coordinadora al País Valencià i projectar el valencià com a llengua de prestigi dins de la societat valenciana.
- La dissolució de la comissió interuniversitària de política lingüística ha deixat un buit de comunicació en aquest àmbit d'interacció, ja que els vicerectors encarregats de política lingüística no tenen un marc de trobada. Cal omplir aquest buit per dur a terme una reflexió sobre el repte de la llengua en un sistema universitari orientat a la captació de nou alumnat estranger.
- Afavorir l'intercanvi de persones i d'interessos econòmics que seran la base del futur que hem de construir. Promoure trobades, agermanaments, visites, etc. Els agents implicats en la jornada hi han de jugar un paper important. Per exemple, un projecte de turisme cultural a càrrec dels components de la Federació Llull, una programació de grups artístics dels altres territoris per part dels ajuntaments, un canal cultural de televisió comú, etc.
- Aprofitar l'Any Llull per reactivar la interacció entre els membres de la Federació Llull.

- Reprendre el projecte per potenciar els contactes de la Federació Lull amb els centres d'estudis; per exemple, amb un projecte de cohesió social que inclogui, entre altres accions, una exposició sobre l'origen i el paper de les poblacions.
- Cal afrontar tots plegats el repte de la multiculturalitat, que no és altre que el repte de l'interculturalitat. Cal permetre la inclusió espontània de la realitat diversa de la comunitat cultural.
- S'han reprès contactes entre els responsables de política lingüística dels governs dels diferents territoris de parla catalana per estendre ítems comuns dins de les enquestes sociolingüístiques que permetin obtenir dades comparables. En alguns casos hi ha hagut més bons resultats que altres, però hi ha una bona predisposició general. Es vol aprofundir també en l'intercanvi de professorat, en el reconeixement dels certificats de llengua catalana i en la reciprocitat.
- Creació de la Ponència Territorial de la Llengua Catalana dins del Consell Social de la Llengua Catalana (òrgan d'assessorament i participació de la Generalitat de Catalunya) amb l'objectiu d'aprofundir en les accions de cooperació que el govern de la Generalitat s'ha de plantejar amb la resta de governs a partir d'una relació entre iguals. S'avança lentament en la recuperació dels contactes institucionals.
- Converses per reincorporar el Govern de les Illes Balears a l'Institut Ramon Llull. Hi ha problemes d'encaix legal per la forma jurídica de l'IRL i els darrers canvis normatius.
- L'Institut Ramon Llull té un elevat potencial per entrar en contacte amb els casals culturals a l'exterior i servir de pont amb la resta d'agents implicats en la jornada.
- L'Institut Ramon Llull promou la llengua i literatura catalanes, no Catalunya, i busca marques potents als territoris de parla catalana que puguin identificar-se amb la llengua i cultura catalanes i obrir-los les portes a l'exterior. Hem de presentar la llengua i cultura de forma comprensible i atractiva, com objecte d'estudi, de consum i d'afiliació afectiva (no d'identificació, perquè els destinataris de l'actuació de l'IRL no són catalans).
- La resta d'agents podrien aplicar estratègies similars a les que utilitza l'IRL a l'estranger en el marc dels territoris de parla catalana.

Debat: Com creem una comunitat més enllà de compartir una llengua?

La unitat de la llengua i la gestió de la norma (monocentrisme vs pluricentrisme)

Mentre que en el si de l'Institut Ramon Llull, o entre els mateixos governs, la conjuntura actual permet noves formes i àmbits de col·laboració, aquest és un camp en el qual cal aprofundir quan es tracta del vèrtex que defineixen l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i l'Institut d'Estudis Catalans. La creació de l'AVL (sense entrar en l'intent fallit de crear una acadèmia aragonesa) ha donat com a resultat l'existència de dos centres codificadors que comparteixen un espai lingüístic. És un repte que cal verbalitzar i posar-lo damunt de la taula, per tot allò de positiu que pot aportar a la Catalanofonia. Partim de l'avantatge que l'IEC treballa en base a una codificació d'aparença monocèntrica, però que resulta policèntrica en la pràctica. Alhora, l'AVL s'ha dotat d'una aureola positiva, passant al particularisme com a superació de l'unionisme i el secessionisme. A la fi, el xoc de legitimitats ha estat de molt baixa intensitat, cosa que permet ser optimista de cara al futur.

La gramàtica altera la prelatió de formes relegant les traces convergents. És això un problema? El problema no és la unitat de la llengua, sinó la gestió unitària (que no unionista) de la llengua, a partir d'uns usos consensuats que puguin ser assumits per la societat. No podem quedar-nos en compartir una carcassa ortogràfica. Som el primer exemple de què el repte de la multiculturalitat és la interculturalitat. En aquest cas, interdialectalitat podríem dir.

Cal modular i ordenar la variació per a afavorir-ne els múltiples usos. La nova situació política obre una nova perspectiva per establir converses i arribar a una solució satisfactòria, ja que les postures no haurien de ser tan allunyades. La Universitat de les Illes Balears també hi hauria de jugar un paper, i també alguna instància aragonesa. Cal obrir la participació i parlar de la gestió global de la llengua. El nou projecte de diccionari de l'IEC serà diasistemàtic i és, per tant, una bona oportunitat. La vehiculació actual de la norma, que ja és força polimòrfica, és més problemàtica que no pas la norma en si, però hi ha posicionaments divergents que cal treballar en nom d'un consens.

La solució passa més per la difusió que per la promulgació de normativa; difusió de la varietat real de cada territori, per a què no només es conegui la varietat estàndard. L'aparició de la nova gramàtica pot ajudar en aquest sentit. També se'n farà una versió abreujada adreçada a no lingüistes.

La creació d'una 'comunitat de consciència' (àmbit actitudinal)

Cal avançar en l'eradicació de prejudicis i el desconeixement mutu, i en aquest sentit la intercomunicació és la clau. La percepció de l'imperialisme català ha donat rèdits electorals a sectors que no volien millorar la situació de la llengua pròpia sinó mantenir un statu quo amb una aposta lingüística diferent. Hem de ser capaços de combatre aquesta percepció i el seu ús interessat en contra de la llengua. Contra els prejudicis cal informació per desmuntar l'estereotip que genera fenòmens d'emotivitat negativa. En això hi pot ajudar l'ús de marques locals a favor de la comunitat global. La nova etapa de col·laboració entre la capital catalana i la balear, a l'espera que s'hi incorpori la capital valenciana, també contribuirà a un escenari més favorable per treballar conjuntament en favor dels interessos compartits.

Una opció contra el prejudici és convertir-lo en objecte de burla, però aquesta pot no ser sempre la millor opció. Una altra estratègia, qui sap si més encertada, és l'esforç per fer arribar la informació a nivell del conjunt de la ciutadania, com per exemple la feina que es fa als barris per desmuntar prejudicis contra els immigrants.

Existeix el dubte raonable sobre si la identificació de la llengua amb l'independentisme (que en definitiva suposa una part d'una part) pot arribar a ser perjudicial. En aquest sentit, es considera que els plantejaments lingüístics no han de derivar de posicionaments polítics més generals, sinó dels projectes personals per assolir la satisfacció plena. Identificar llengua amb independència fa que determinats sectors s'allunyin de la llengua o de les iniciatives en el seu favor.

En un sentit similar es valora l'oportunitat del discurs legitimista, el qual està més elaborat a les Illes Balears i al País Valencià. A Catalunya moltes vegades ens escudem massa en la llei (per exemple, amb el català a les escoles). És a dir, buscant la legitimitat en l'ordenament legal de vegades obtenim el resultat contrari i són més efectives estratègies basades en valors i afectes abans que en normes. Alhora, cal evitar els discursos etnicistes i buscar altres vies per atreure els usuaris que no tenen el català com a llengua inicial o d'identificació. Per exemple, el català ens pot permetre gaudir d'una relació més fluïda i espontània amb la gent que ens envolta. Són arguments com aquest els que s'han de fer valer més que no pas un discurs legalista. Un cas clar d'aquest efecte és Andorra, on malgrat que n'és l'idioma oficial i que els indicadors són bons, hi ha pessimisme sobre la salut de la llengua catalana al país. Les mentalitats i els discursos tarden més a canviar que no pas els comportaments.

La creació d'un espai cultural i comunicatiu

Els mitjans de comunicació haurien d'adequar-se i col·laborar en la recerca d'un espai cultural i de comunicació comú. Per fer-ho, cal disposar de competència multidialectal per bastir ponts de comunicació a tots els nivells. Les propostes han de ser confluents. Cal treballar en la gestió compartida de la llengua. Ha d'existir un canal obert i estable d'intercanvi entre mitjans de comunicació dels diferents territoris; una intercomunicació habitual faria caure els prejudicis en uns terminis de temps raonables. Tot i no ser una comunitat sociolingüística habitual, hem de poder disposar d'un model comunicatiu compatible alhora que divers.

Un canal cultural a través d'internet podria ser una eina útil. El problema és posicionar-lo, tot i que la televisió per internet sembla que s'imposarà al a TDT. La Xarxa de Televisions Locals, a nivell de Principat, és un model.

Cal definir una estratègia per desconcentrar la producció i assolir una audiència general, més enllà que ho siguin l'abast dels mitjans o els registres que utilitzen. S'estima que serien útils unes sessions de treball entre els responsables de les televisions per establir complicitats en un projecte compartit de tots. En aquest context, s'hauria de parlar de política de doblatges, intercanvi de produccions, programes simultanis fets des de llocs diferents, etc.

El públic infantil també és un element a tenir en compte. Els pares escol·len dibuixos en anglès i sense publicitat. Caldria avaluar si és necessària més fermesa en el doblatge de les pel·lícules infantils. La coerció, en aquest àmbit, topa amb la poca predisposició per part de les grans distribuïdores cinematogràfiques i també, diguem-ho, de la poca voluntat dels exhibidors locals, malgrat els programes d'incentius actuals. Tot i això que s'exposa, també hi ha models d'èxit com el cinema Texas, amb pel·lícules de reestrena subtítulades en català.

No es poden oblidar les escoles de formació de professorat i els editors de material escolar. Educació i comunicació són peces bàsiques per al coneixement i l'ús de la llengua. Hi ha, per tant, feina per als lingüistes i per als comunicadors. També cal voluntat política, sense la qual és molt difícil que les propostes es puguin vertebrar. I per formar aquesta voluntat política, també cal que la ciutadania sigui conscient de quin és el problema i de qui té les claus per resoldre'l.